

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 23. junija 2022 - Leto XXXII, št. 25

stran 2

VELIKO JE ODVISNO OD VSEH NAS

*Ko v duhu fair playa navijamo tudi nasprotniku
stran 3*

*Želi, da bi kot Porabska Slovenka nekaj naredila za razvoj Porabja
stran 4*

*Parcetkorca
stran 8*

15. junij – zaključek šolskega leta 2021/22

VELIKO JE ODVISNO OD VSEH NAS

15. junij je bil v šolskem letu 2021/22 zadnji šolski dan. Učenci na obeh dvojezičnih šolah v Porabju in tudi na monoštrski osnovni šoli so ga preživeli v prazničnem vzdušju, saj so se zadnji letniki poslovili od šole, nižji letniki pa zelo veselili začetka poletnih počitnic. Na Gornjem Seniku se je od šole poslovilo šest učencev, v Števanovcih štirje.

Seniška šola je bila malo po 13. uri popolnoma prazna in tiha. Na dopoldanski dogodek je spominjalo le nekaj rož in slike osmošolcev v predverju. Presenetilo me je, da sta bila oba citata pod slikami v madžarskem jeziku. Dvojezična šola bi si zaslužila citata v obeh jezikih, pa tudi več slovenščine na prireditvah ob koncu šolskega leta na obeh šolah, kot je ugotavljala moja sogovornica, svetovalka za slovensko šolstvo v Porabju *Valentina Novak*.

Valentino Novak sem prosila za pregled preteklega šolskega leta na porabskih šolah.

»Če prelistamo po koledarju šolskega leta 2021/22, ugotavljamo, da se je veliko dogajalo. Septembra smo zdravo in povsem običajno začeli šolsko leto. Urniki so bili na obeh dvojezičnih šolah zapolnjeni s petimi urami slovenščine in eno uro spoznavanja slovenstva, hkrati pa so jih zapolnjevali dvojezični in drugi predmeti. Tudi na šolah, kjer se slovenščina ponuja kot narodnostni predmet, je bilo jezikovno zelo bogato. Šolsko leto se je po besedah učiteljev slovenščine v Porabju za vse učence uspešno končalo. Ob programih in učnih načrtih so v šolski prostor vstopale dodatne dejavnosti, ki so učencem in učiteljem nudile številne nadstandardne vsebine, te pa so bile vedno obogatene z mislijo na jezikovno podporo.

September smo začeli s kulturno prireditvijo ob 30. obletnici Zveze Slovencev na Madžarskem, na njej pa so sodelovali predvsem učenci in dijaki. Prireditve sta se udeležila oba predsednika držav Borut Pahor in János Áder. Pozneje smo v sodelovanju s Pokrajinsko in študijsko knjižnico v Murski Soboti izvedli literarni festival Oko besede. Obiskala nas je pisateljica Aksinja Kermauner in učenci so z njo preživeli zelo zanimivo in aktivno uro. Konec septembra je potekal Slavistični kongres, katerega tema je bila tokrat slovenski jezik med slovanskimi jeziki. Razpravljali smo o položaju slovenščine in porabsčine. V Porabju je bila repriza dokumentarnega filma Med Muro in Rabo, barvitega, geografsko, zgodovinsko, etnološko, jezikovno in umetniško zanimivega dokumentarca, ki oriše Prekmurje, sam film pa odprto vabi v vse učilnice.

Februarja smo pripravili program za slovenski kulturni praznik z naslovom Črepnje srca, tj. zgodbo o glini, ustvarjanju in lončarjenju. Ugotavljali smo, da smo vsi lončarji svojih src, svojega jezika. Idejo smo romantično povezali s porabskim. Na proslavi so se zelo izkazali števanovski učenci in učitelji.

Zima je prinesla sodelovanje z Zvezo Slovencev na Madžarskem, izvedli pa smo tudi šolo v naravi na Rogli, ki je bila res zelo aktivna in močno jezikovno obarvana.

Z Inštitutom za narodnostna vprašanja smo izdali publikacijo Porabje z otroškimi očmi in jo na predstavitvi priporočali tudi učiteljem. Predlagali smo, da jo uporabljajo pri pouku kot dodatno, motivacijsko učno gradivo. V goste smo povabili dr. Hotimirja Tivadarja, ki nam je podal zanimivo razmišljanje o prekmurščini.

Imeli smo veliko obiskov iz Slovenije. V spominu mi je ostal zlasti obisk Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem. S študentkami smo pripravili glasbene delavnice in telovadnica DOŠ J. Košiča z učenci iz Števanovcev je bila polna predhodovitih glasov in tonov. Potekala sta mednarodno šolsko sodelovanje in izmenjava otrok v organizaciji Prekmurskega društva general Maister Murska Sobota. Takšnih srečanj in povezovanj si lahko samo želimo. Med drugimi so nas obiskali tudi direktor Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in

predstojnica območne enote, nekdanja ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu, veleposlanik Republike Slovenije na Madžarskem...

Izšle so tri priloge Mladega Porabja (jesen, zima in pomlad), pripravljamo in pričakujemo tudi poletno prilogo. Priloge na široko odprejo vrata šol in nam pokažejo, kaj učenci počnejo in o čem razmišljajo, hkrati pa smo za prilogo odgovorni učitelji, vzgojitelji in mentorji. Vsaka priloga zahteva veliko

Svetovalka za porabsko šolstvo *Valentina Novak*

usklajevanj in je pravi mali zaklad ustvarjalnosti na enem mestu.

Med šolskim letom smo se ukvarjali s številnimi projekti; na šolah je potekala bučarija, pripravili smo aktivnosti za gregorjevo in materinski dan, tradicionalni slovenski zajtrk, imeli smo dan sajenja medovitih rastlin ter žogarijo.

Veliko je bilo sodelovanja šol z Zvezo Slovencev na Madžarskem, Državno slovensko samoupravo, Generalnim konzulatom Republike Slovenije, Uradom vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu, nenazadnje z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport. Vsak povezovalni člen okrepi jezikovno verigo na šolskem, porabskem in je zelo pomemben za nas.

Šole intenzivno sodelujejo z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo in Pedagoškim centrom za narodnostno šolstvo pri Uradu za šolstvo Madžarske, ki skrbi za predmetna in jezikovna tekmovanja, na katerih so uspešno sodelovali tudi naši učenci. Na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo ob strokovni pomoči poskrbimo za logistično podporo narodnostnim šolam z nabavo učbeniškega gradiva, strokovne literature in periodike. Skupaj z Zvezo Slovencev na Madžarskem smo junija 30 učencev iz Monoštra odpeljali na ekskurzijo Med Rabo in Dravo. Z navdušenjem pričakujemo avgustovske jezikovne počitnice.

Šolsko leto je bilo obarvano s številnimi srečanji, povezovanji in usklajevanji med nami, učitelji, kolegi. Potekali so kolegialne hospitacije, razgovori s pedagoškimi asistentkami, skupna načrtovanja in nadgrajevanja. Pripravljale so se vsebine, gradiva, ki so lahko bila v pomoč učiteljem pri pouku, pri izvajanju učnih vsebin, na prireditvah in praznovanjih. Z uporabo spletnega orodja Trello smo se zainteresirani posamezniki srečevali na sodobni platformi, ki omogoča mnogo nadgrajenij in jih je vredno preizkusiti.

Potekalo je sodelovanje s Centrom za slovenščino kot drugi/tuji jezik, učitelji pa smo se srečevali na izobraževanjih z lektorico Mojco Jesenovc.

Da ne pozabim, ob koncu šolskega leta smo na DOŠ J. Košiča pridobili strokovno pomoč. V okviru projekta Dvig kakovosti dvojezičnega šolstva z novimi pristopi poučevanja za madžarsko narodno skupnost v Sloveniji ter slovensko narodno skupnost na Madžarskem je na šolo prišla učiteljica asistentka Barbara Horvat. Kot učiteljica razrednega pouka bo pomembna nova moč.

Čeprav je poletje čas počitnic, učenci lahko izbirajo med številnimi aktivnostmi. Čakata nas lončarski in etnološki tabor v Števanovcih ter tabor za ohranjanje ljudskih običajev na Gornjem Seniku. Od 15. do 20. avgusta pa bodo potekale jezikovne počitnice v Fiesi.

Na vprašanje, kako vidi naše otroke in položaj slovenskega jezika na šolah, Valentina Novak razmišlja tako:

»Vedno pravim, da so otroci gobice, ki vsrkavajo znanje. Če jih nekaj zanima, jih dober učitelj, dober mentor vedno lahko pritegne k aktivnosti, hkrati pa vedno znova z njimi raziskuje. Če smo odrasli tisti, ki smo radovedni, potem bodo tudi otroci radovedni. Od nas starejših je odvisno, kako bodo mladi videli svet znanja. Blizu mi je misel, da otroci, učenci niso najboljši poslušalci, so pa popolni posnemovalci.

Mislím, da moramo učitelji narediti še več in se strokovno še bolj povezati. Predlagam poučevanje slovenščine po metodologiji poučevanja tujega jezika, ta pa od vsakega učitelja zahteva dodaten napor, veščine, vaje in učenje. V tem delu stojimo pred izzivi, ki jih prinaša novo šolsko leto. Menim, da imamo nekaj možnosti, ki bi se jih dalo izkoristiti, in bi lahko hitro dosegali vidnejše rezultate. Ugotavljamo, da je v vrtcu znanje slovenščine s prisotnostjo asistent vzgojiteljic zadovoljivo. Obe vzgojiteljici vlagata veliko truda v pridobivanje novega, strokovnega znanja, njuna prisotnost pa vidno vpliva na znanje jezika otrok. Otroci radi govorijo in pojejo, so jezikovno aktivni.

V osnovni šoli, v za jezik posebno pomembnem obdobju, tj. prvi triadi, pa je slovenščine manj. Kot da bi se z urnikom določila njena uporaba; premalo je povezovanja in spontanega slovenskega govora v razredih, na hodnikih, v vsakodnevnih komunikacijskih položajih. Ključno se mi zdi razumevanje, da smo vsi, ki smo vključeni v izobraževalni proces, odgovorni za otrokov vsakodnevni jezikovni korak, za treniranje jezika – najgibljivejše mišice našega telesa. To pa lahko uspešno izvajamo izključno z vsakodnevnim treniranjem.

Kako pa je z učbeniki?

»Učbenike predpisuje madžarski šolski urad in so v skladu z učnim načrtom. Mislím, da so prezahtevni. Seveda se že dolgo srečujemo s tem izzivom, pogovorov je veliko. Sprememba, ki bi v porabski šolski jezikovni prostor vključila Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik in njihove učbenike, je vstop na polznanje polje. Prepričana sem, da bi tako učenci, seveda s primerno izbrano metodologijo in znanjem učiteljev, v osnovni šoli brez težav dosegali raven jezikovnega znanja B1, v srednji šoli pa raven B2.

Verjamem, da je vsaka sprememba težka. Ko stojimo pred osebnimi odločitvami, se pogosto vrnemo k znanemu, čeprav to ni najboljša in nam ne prinaša zadovoljstva. Izziv je biti pogumen in stopiti na novo področje, ki je neznano. Učitelji v šoli smo tisti, ki bi prvi morali biti vzgled. Ne morem si zamisliti učitelja, ki bi pozabil, kako se učiti, ali učitelja, ki bi pozabil, da je njegova glavna naloga biti ves čas radoveden, ves čas iskati nove rešitve, nove izzive, se vedno znova izobraževati, vedno znova učiti. Učenci se iz generacije v generacijo spreminjajo in prav je, da se spreminjajo, prilagajajo tudi sistem, učni načrti in nenazadnje učitelji. Učitelji v Porabju smo pogumni in verjamem, da bomo drug drugemu dali ta ščepec poguma in stopili na polje novega z zaupanjem, da so otroci sposobni in pripravljeni na več slovenščine.

Izkoristila bi trenutek in se ob koncu šolskega leta zahvalila vsem, s katerimi smo stali skupaj na parketu znanja. Najprej staršem, da zaupajo in v dvojezičnosti, znanju slovenščine in njenem vključevanju v šolski proces prepoznajo dodano vrednost, nato učiteljem, ki se trudijo, da to zaupanje upravičijo, peljejo učence čez čeri in jim odpirajo vedno nova obzorja znanja. Spoštovani vodje šolskih in porabskih institucij, hvala za sodelovanje. Verjamem, da smo šolsko leto vzorno zaključili. Vsem želim prijetne in radovedne počitnice.

Marijana Sukič

Ko v duhu fair playa navijamo tudi nasprotniku

Šolska komisija pri Državni slovenski samoupravi vsaj enkrat na leto priredi skupen šolski dan za učence, ki se

trajajo tri minute, ekipe pa igrajo brez stalnega vratarja. Po kratkem ogrevanju so si mladi športniki nadelali drese

fizično, šport namreč vpliva tudi na naše mentalno in duhovno zdravje. V teh pokovidnih časih se nam kažejo posledice negibanja. Če se pa veliko gibamo, bomo imeli več zdravja, otroci bodo srečnejši, starši pa bolj umirjeni,« je še povedal moderator dogodka.

»Žoga ... rija!«, »Žoga ... rija!«, »Žoga ... rija!«, so se na klic voditelja vsakokrat odzvali zagreti navijači. Svoje ekipe so bodrili tudi med spretnostnimi igrami, katerih osnova je bil tek v slalomu z različnimi pripomočki. Moštva so bila sestavljena iz petih otrok, ki so najprej vodili nogometno žogo, nato poskakovali sedeč na velikih gumijastih oblah, končno pa kotalili zajetne plastične obroče.

»V nekaterih spretnostnih igrah so se naši učenci maja v Murski Soboti že

druženje, športne in spretnostne igre,« je povedala ravnateljica šole gostiteljice Ildiko Dončec Treiber, obenem

Na vsakokratnih Žogarijah je prisotna tudi kultura, zato so učenke števanovske šole zapele priljubljeno Kekčevo pe-

Vsakokratna Žogarija se prične s skupnim ogrevanjem – na Gornjem Seniku ga je vodil Aleš Košir

udeležujejo pouka slovenščine na obeh porabskih dvojezičnih osnovnih šolah. 9. julija pa se je na DOŠ Jožefa Košiča na Gornjem Seniku odvijalo že drugo takšno srečanje v tekočem šolskem letu, na katerega so tokrat povabili tudi skupino slovenskih učencev z Osnovne šole in gimnazije svetega Gotarda iz Monoštra.

Skupni program z naslovom »Zdrav duh v zdravem telesu« se je začel že zjutraj z delavnicami Pisarne za razvoj zdravja iz Monoštra. Na štirih stojnicah so promovirali zdrav način prehranjevanja, nato pa za učence priredili predavanje o preventivnem preprečevanju bolezni.

Osrednji dogodek skupnega šolskega dneva je bila Žogarija, ki jo že štirinajsto leto prirejajo tudi izven meja Slovenije. Zaradi slabega vremena se je tekmovanje z žogami odvijalo v telovadnici seniške šole, v kateri je bilo kljub majhnosti dovolj prostora za vse prisotne otroke.

Glavna panoga Žogarije, ki je namenjena učencem prvih petih razredov osnovnih šol, je nogomet tri na tri. Po predpisih morajo biti ekipe mešane, v vsakem moštvu na igrišču torej mora biti vsaj ena deklica ali en deček. Tekme

(Seničani roza, Števanovčani rumene in Monoštrčani zelene barve), in turnir se je med bučnim navijanjem gledalcev končno začel.

Namen sodelavcev Žogarije je tudi posredovanje občnih vrednot. »Za nas je fair play

»Tudi vi, profesor!« – tokrat so tudi učitelji dopustili, da jih učenci vodijo z zaprtimi očmi

temeljnega pomena, želimo namreč doseči, da učenci ne bi navijali samo za lastno ekipo, temveč tudi za nasprotnike. Poleg tega morajo sprejeti tudi poraz in po njem vstati in iti naprej. Krepimo torej vrednote, ki nas delajo ljudi,« smo izvedeli od voditelja igre Aleša Koširja, ki je prisotne usmerjal v vseh panogah. »Šport je zelo pomemben zaradi našega zdravja, še posebej pri razvoju motoričnih sposobnosti otrok. In to ne samo

pomerili. Naša ekipa je bila ista, medtem ko so bile naloge povsem drugačne,« se je spominjala ravnateljica DOŠ Števanovci Agica Holec in izrazila veselje nad tem, da so bili na Gornjem Seniku lahko prisotni vsi učenci nje-ne šole. Tokrat je prav tako sodelovala v igri »Tudi vi, profesor«, v kateri so učitelje z zavezanimi očmi v slalomu vodili njihovi šolarji.

»Vse, kar zastopa Žogarija, je zelo pomembno tudi za nas: pošteno obnašanje,

Glavna panoga Žogarije je nogomet tri na tri – v ekipah morajo biti tako deklice kakor dečki

pa podčrtala pomen srečanja učencev, ki se v Porabju učijo slovenščine. »Med šolskim letom se sicer večkrat srečamo na tekmovanjih v jeziku ali na kakšnih kulturnih prireditvah, smo pa zdaj lahko sproščeno skupaj. Šport je tisto področje, ki najbolj združuje to generacijo.«

Sodelujoči šolarji so morali na Žogariji razen svojih teles napeti tudi možgane. V kvizu znanja so jim postavili vprašanja med drugim o Porabju, lokalnem športnem življenju in varnosti pri kolesarjenju, vsa s tremi možnimi odgovori. Sodelujoči šolarji so bili tudi temu kos, zato so se na dvorišču – ko je za nekaj časa prenehalo deževati – lahko pomerili tudi v spretnostih s kolesom.

»Učenci so navajeni na to, da nenehno dobivajo informacije, zato jih je potrebno nekako pomiriti. Najboljši način za to je, če se ukvarjajo s športom. Pri tem se lahko naučijo pravila sodelovanja, obenem pa se ob njihovih možganih utrudijo tudi njihova telesa. To pomeni, da potem učinkoviteje počivajo,« je bil prepričan profesor slovenščine na monoštrski gimnaziji Norbert Gerencsér.

sem, ki se je tokrat tudi sam potepal med navijači. Navzočim šolarjem je delil zdrave prigrizke, med drugim tudi jabolka.

Ko so sodniki sešteli vse pridobljene točke, se je izkazalo, da je na tretjem mestu pristala monoštrska ekipa, na drugem števanovska, zmago pa so slavili domači Seničani. Vsako moštvo je dobilo pokal in nogometno žogo, nagradili pa so tudi najbolj fair navijače in najspretnjšo učiteljico.

Na koncu dogodka se je avtor projekta Žogarija Slavko Sakelšek zahvalil gostiteljem za gostoljubje in izrazil upanje, da se bodo s porabskimi šolarji srečali najkasneje na naslednji porabski Žogariji. »Kdo bo skrbel za Slovence v zamejstvu, če ne mi, Slovenci v matici? Kako bomo gojili vezi, če ne z direktnim stikom, s tem, da jih povabimo v Slovenijo in prihajamo k njim? Samo to je pot: druženje, stiki, sodelovanje,« je svoje prepričanje za konec izrazil idejni oče spektakla.

(Slika na 1. strani: Osnovno vzdušje športnega srečanja so podali navijači iz Števanovcev.)

-dm-

PREKMURJE

Nagrajenci

Bole pri konci sprtoletja je takši cajt, gda gé tüdi dosta prireditev, na sterih se raztalajo takše pa ovakše nagrade (kitüntetés). Tak je Jože Časar, ustanovitelj Domo-ljubnega krajevnega združenja iz Püconec, pred dnevi na prireditvi na Cankovi iz rauk predsednika rosaga Boruta Pahora daubo zahvalo za njegov velki prispevek k razvoji lokalne skupnosti, uveljavljanje vrednot solidarnosti in prostovoljstva pa za veliko skrb za sočloveka. Več o tom mo napisali v enoj od naslednjih številka naših novin.

V Ljubljani so nagradili najbaukše slovenske padere z 12 različnih področij medicine. Med tistimi, steri so daubili naziv Moj zdravnik, sta tüdi dva iz Prekmurja, hematolog Samo Zver, predstojnik Kliničnega oddelka za hematologijo UKC Ljubljana, steri je leta 2021 daubo tüdi nagrado državljan Evrope, in kardiologinja Julija Tepeš, stera dela v soboškom špitali. Vöodebrali so tüdi najbaukše med živilsko-predelovalnimi firmami. Zmagovalca v izbori Naj živilci 2022 sta tüdi markišavska firma Kodila, in tau v kategoriji mikro in malih firm, pa soboške Pomurske mlekarne v kategoriji srednjih in velikih firm. Nagrade je zmagovalcom prejkdau direktor novin Finance Peter Frankl. Tau se je zgaudilo na vreji živilskih firm, stere delüvlejo v okviru Gospodarske zbornice Slovenije - Zbornice živilskih in kmetijskih podjetij.

Na 57. Festivali Borštnikovo srečanje, gé je veliko nagrado za najbaukšo gledališko predstavo daubo Škofjeloški pasijon v režiji Jerneja Lorencija, Borštnikov prstan pa igralec Ivo Barišič, pa je eno od nagrad za najbaukšo igro daubo Sobočanec Vladimir Vlaškalič, steri je zaposleni v SNG Maribor. On je biu na tom najboljškom slovenskom gledališkom festivali nagrajeni za igro za vlogo Jeranka v uprizoritvi To noč sem jo videl.

Silva Eöry

Noémi Illés iz Sakalovec

ŽELI, DA BI KOT PORABSKA SLOVENKA NEKAJ NAREDILA ZA RAZVOJ PORABJA

»Komu se ples pretaka po žilah, želi vedno izboljševati svoje znanje. V tem položaju sem bila tudi sama, ko sem se prijavila k Akademski folklorni skupini France Marolt. Že vrsto let sledim njihovem delovanju, saj je ta skupina najboljša in najuspešnejša na področju folklorne v Sloveniji,« so bile besede, s katerimi je sogovornica, ki jo tokrat predstavljamo, februarja letos začela svoj članek v časopisu, ki ga ravnokar prebirate. Sicer pa je v zadnjem obdobju Noémi Illés v Porabju objavila že več prispevkov, tako da je prav, da jo поблиže spoznate tudi bralci.

KMaroltovcem se bomo pozneje še vrnili. Noémi Illés, ki je od lanskega oktobra do konca letošnjega maja veliko časa preživela v Ljubljani, kjer je, tako kot še trije drugi mladi Porabci, obiskovala celoletno šolo slovenskega jezika, je najprej povedala, da se v slovenski prestolnici ni dolgočasila, tudi v drugem semestru ne, ko so bili v njeni skupini le trije, »zato ob torkih in četrkih nismo imeli predavanj, tako da sem imela pouk le dva dneva v tednu. In tako sem imela spomladi res veliko prostega časa, ki sem ga izkoristila tudi za to, da sem pohajkovala po Ljubljani in jo na ta način bolje spoznala. Zalán je imel namreč obveznosti zaradi rokomet, Fanni in Bálint pa sta imela pouk na šoli. Poleg tega sem veliko brala v slovenskem jeziku. Zelo mi je všeč, da že skoraj vse razumem, tako da zdaj bolj prebiram knjige v slovenskem in ne več madžarskem jeziku. Povedati moram še to, da sem ob sredah obiskovala tudi predavanja o slovenski književnosti. Na tem tečaju smo vedno prebrali kakšno pesem in se potem pogovarjali o njej.«

Po zaključeni celoletni šoli slovenskega jezika se je Noémi znašla v dilemi, ali naj študira v Ljubljani ali v Budimpešti. Vsekakor ve, da bi rada študirala mednarodne odnose. »Nisem še popolnoma prepričana, toda kot zdaj vse kaže, bom svoje šolanje nadaljevala na Madžarskem. Vseeno sem se prijavila tudi za študij na ljub-

ljanski Fakulteti za družbene vede,« je pojasnila sogovornica, ki se zaveda, da bi v primeru, da

Noémi Illés (Fotografija: Silva Eöry)

ostane v Sloveniji, lažje pogloblja svoje znanje slovenskega jezika kot pa v primeru, da se odpravi na študij v madžarsko prestolnico: »Lani sem razmišljala o študiju ekonomije, zdaj, ko sem bila v

smo Porabci živeli skupaj s študenti iz balkanskih držav, zato nismo imeli možnosti komuni-

Mama, sestra, oče in sestrična so jo obiskali v Ljubljani, kjer so si ogledali tudi njen nastop z Maroltovci (Fotografija: osebni arhiv Noémi Illés)

cirati v slovenskem jeziku. In tako, čeprav sem veliko časa preživela v Ljubljani, razen pri

Noémi (prva z desne) in njena mlajša sestra Jazmin v naročju dedka Jožeta Merkljija (Fotografija: osebni arhiv Noémi Illés)

Ljubljani in sem razširila svoje znanje in svoj horizont, se mi zdi, da mi bo študij mednarodnih odnosov ponudil priložnost, da lahko v prihodnje koristim tudi Porabju. Pomembno se mi zdi, da zdaj obvladam že štiri jezike, poleg madžarskega in slovenskega še angleščino in nemščino. Četudi ne bi nadaljevala študija v Sloveniji, želim, da bi kot Porabska Slovenka nekaj naredila za razvoj Porabja.« Zanimiv je tudi razlog, zakaj je ne vleče nazaj v Ljubljano. »Problem je ta, da tam nisem spoznala nobenih slovenskih prijateljev. V študentskem domu

pouku, delno tudi pri folklori, nisem prišla v stik s slovenskim jezikom,« je z obžalovanjem ugotavljala sogovornica, ki si želi, da bi spoznala kakšnega študenta ali študentko, ki v Ljubljani že študira mednarodne odnose, da bi ji bil v pomoč.

Noémi Illés, ki z družino - očetom Jožetom, mamo Hajnalko in sestro Jazmin - živi v Sakalovcih, se v slovenščini pogovarja predvsem z očetom: »Moram povedati, da se v gimnaziji nisem učila slovenskega jezika, sem pa doma že od malih nog slišala slovenske besede, predvsem od očeta, saj je mama rekla, da

je ona že pozabila slovensko. Tudi stari starši so vedno uporabljali porabščino. Moj oče želi to ohranjati, zato se vsak dan pogovarjava po slovensko, seveda pa on govori narečje jaz pa knjižno slovenščino.« Na moje vprašanje, če jima to ne predstavlja preglavic pri tem, da bi razumela eden drugega, sogovornica z nasmehom odgovori: »Zdaj ko je moj besedni zaklad že kar velik, je malce težje, saj oče pravi, da uporabljam tudi takšne izraze, ki jih on ne bo nikoli razumel. Se pa poskušava pogovarjati tiste osnovne, vsakdanje stvari, recimo kako si, kaj si počel danes in podobno, tako da se potem razumeva.« V mladosti je veliko časa preživela tudi v Števanovcih, saj je

njena mama, ki je zgodaj ostala brez svoje mame, tam odrasčala. »V otroških letih sem velikokrat obiskovala dedka, Jožeta Merkljija, in tam sem vedno slišala slovenske besede,« je še povedala Noémi Illés, ki priznava, da med mladimi Sakalovčarji le redki govorijo slovensko, »saj vsi bolj težijo k učenju nemškega jezika, saj želijo delati v Avstriji.« Ker se tam srečujejo tudi s sodelavci iz Prekmurja, na nek način v službi vendarle ostajajo v stiku s slovenskim jezikom.

Kot smo napisali na začetku, sogovornica, ki v sakalovski folklorni skupini, ki jo je dolga leta vodil njen oče, pleše že od mladih nog. V Ljubljani je izkoristila priložnost in se je skupaj s Fanni pridružila Folklorni skupini France Marolt. »Moje sanje so vedno bile, da se pridružim skupini, ki je najboljša in najuspešnejša na področju folklorne v Sloveniji. Pod vodstvom mentorice Katarine Mohorič smo imeli vaje dvakrat tedensko. Večkrat smo imeli tridnevne intenzivne vaje. Skratka, bilo je lepo doživeti,« je zaključila Noémi Illés, ki bo poskušala svoje na novo pridobljeno znanje prenesti tudi na domačo folklorno skupino.

(Slika na 1. strani: V družbi s svojimi najboljšimi prijatelji (Fotografija: osebni arhiv Noémi Illés))

Silva Eöry

Porabsko borovo gostüvanje v varaši Szentendre

V eričnom škanzeni v Szentendri blüzi Budimpešte na risauske svetke sir organizerajo kaši program, aj lidgé, šteri so najgerek, leko spoznavajo indašnju življenje na Madžarskom. Letos smo se v tau pá priklüčili Porabski Slovenci tö, vej pa od 2015. leta mau mamogaučnost se v tej programaj nutpokazati s porabskim borovim gostüvanjom. Tau mogaučnost mamozato, ka 2015. leta je tá naša šega gorprišla na UNESCO-vo lišto svetovne dediščine, ka znamenüje, ka je tá šega dosta vredna érba. S kém več lödi go more spoznati nej samo doma, liki po cejlom svejti. Zato mamogaučnost se v tej programaj nutpokazati s porabskim borovim gostüvanjom. Tau mogaučnost mamozato, ka 2015. leta je tá naša šega gorprišla na UNESCO-vo lišto svetovne dediščine, ka znamenüje, ka je tá šega dosta vredna érba. S kém več lödi go more spoznati nej samo doma, liki po cejlom svejti. Zato mamogaučnost se v tej programaj nutpokazati s porabskim borovim gostüvanjom.

Na začetki juniuša se je vsevküp 40 taši skupnosti nutpokazalo v tri gnevaj s svojimi skupinami, šteri že tö več lejt pridejo na té program, zato se je naša skupina nagausti srečala tám s stari mi znanci. Že na začetnom programi v soboto večer sta našiva

Porabsko skupino je na risausko nedelo čakalo vekše delo, ka so mogli nutpokazati nej samo šego borovoga gostüvanja, liki krajino tö, odkec so prišli. Zato

Porabski gostüvanjčarge v škanzeni v Szentendre

smo zrankma v ausmoj vöri mogli biti že v škanzeni na svojom mesti, ka je bila iža, ka se zove Vöcköndi. V klejt smo leko prejšnji den nutspakivali svoje škeri, zrankma smo se pa nutnaravnali pa gorokinčali stole pa baur, pa tak čakali gos-

dvečarka poglednejo našo šego na odri, gé so leko zvedli, kakša je tá šega. Ka se drugi skupinam vidllo, kak so veseli pa korajžni Slovenci, smo znali, šteri smo

ostali pri rami zato, ka so dugo cajta nej nazajprišli. Gda je pa kauli prišla vöra, ka tarbölo na oder titi pa sta muzikanta zaigrala, je pred grajkov kauli iže naglo dosta lödi fküpprišlo, kejpali so s telefonami pa skauz sparvajali nas do odra.

zagovornica v Parlamenti, Erika Köleš Kiss tö.

Za tau, ka se ta naša stara šega pa tau našo staro znanje leko tak nutpokaže, dosta lödi dela, pomaga že dugi lejt. Velko delo je bilau spoj zadobiti tau mogaučnost, ka je porabsko borovo gostüvanje gorprišlo na svetovno lišto erbe. Oprvin Baug plati DSS, štera z delom pa s penazami pomaga te program vöspelati, vsejm delavcom, šteri so kakšokoli delo s tem meli. Dosta dela je bilau na začetki zorganizirati té programe, kak se leko tau nutpokaže. Lejpa hvala vsejm, šteri so se že na začetki podali pa do gnes vödržijo, ka svetke, prosti cajt aldüvajo za skupnost, pa tistim tö, šteri se vmejs priklüčijo v tau delo. Mlade trbej povaliti, ka spoštüjejo slovensko kulturno erbo pa skaučijo na pomauč. Dvej Iluški Dončec, lepau Baug plati za flajsne roke, ka že naprej dosta rauž pripravijo pa med programom cejli cajt vödržijo, včijo rauže delati. Vsakšomi lejpa hvala, kakšokoli vloga je emo

Iluš Dončec je delala rauže iz krep papira

Porabska legéna z deklama v vogrski ljudski noši

muzikanta iz Slovenije Martin Rajbar pa Rihard Lebar fejt dobro volau naredla, tak ka so se črejvli že prvi večer malo taznücali. Leko ka so že volau dali plesalci erične folklorne skupine Ilosvai Selymes Péter, šteri so z enovörnim plesom brezi počitka vmejs nutpokazali eno zgodbo o tom, kak so v ednoj vesi na Slovaškom prejkpreživeli lidgé, da so na srejdi vesi granjco potegnili po trianonski pogodbi. Na tiste žalostne cajte se je tö spomino v svojom svetašnjom guči namestnik direktora škanzena Sári Zsolt.

te, šteri so najgerek bilij na nas. Dosta držin je prišlo, stariške z mlajšami ali vnuki z babicami, z dejdeki. Lejpo vraučre vremen je bilau, tak smo njim leko ponidili naše dobraute, djabočni sok pa vrgenik/vrtanke, ka jim je fejt šmejkal. Dvej Iluške iz Števanovec so dosta dela mele, ka so se njine papernatne rauže vsakšomi fejt povidle. Dosta so mogle pomagati rauže redti, ka skor vsakši, što je prišo, se sto navčiti ali bár vösprobat. Predpodnevom se je skor cejla skupina podala na paut od iže do iže, ka so malo volau naredli, aj za-

Niške nej čameren biu, če je ciganjica kaj šlogala ali karte metala, če je vrag koga malo štjukno. Mlajšam se pa fejt vidla čalarica. Nika so se nej bodjali, raj so vöspobali njeno meklo. Na konci programa so pa leko vöspobali gledalci tö, kak se kaj v našoj krajini pleše pa tak fküper skončali borovo gostüvanje, štero se more ranč tak nutpokazati, kak je inda svejta tau bilau. Tak je vödano za nesovno kulturno erbo, stere šege so na lišti UNESCO svetovne dediščine. Naš program na odri je poglednila naša

pri tom borovom gostüvanji, ka s sküjno močjav se leko tak vöspelalo.

Nejnazadnje lapau Baug plati porabski etnologinji Mariji Kozar, ka je od začetka vodila tau delo pa zdaj, gda je prejkdala Iluški Bartakovič, do zadnje minute skaučila na pomauč, če je trbölo, tanače dala pa vüpanje, ka de vse vredi. Iluška Bartakovič je pa zdaj oprvin vodila pripravlanje na té program pa bila aktivna čalarica, tak ka nej léko delo mejla.

Margit Mayer Gašpar

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Paut za bicikline

Največ biciklinov je te bilau pa te so se nücali, gda še nej bilau ali je samo malo avtonov bilau. Lüstvo je z biciklinom odlo delat, pred fabrikami, šaulami, inštitucijami so duga stojala bila, kama so bicikline dolapostavili. Sprvoga so samo vogrške bicikline odavali, sledkar, po sedemdeseti lejtaj, so začnili rusuške bicikline tö odvati, depa tej so pulonja telko nej bili vredni kak domanji. Kak je vsigdar več motorov pa avtonov bilau, tak se je menje lüstva vozilo z biciklinom. Najmenje biciklinov pa biciklistov je v devetdeseti lejtaj bilau. Po tej, najbola v velki varašaj, so se začnili znauva z biciklinom voziti, zavolo velkoga prometa, pa ta tendenca še gnesden drži. Gnesden vejn še bola, zato ka je dragi benzin, z biciklinom se »zeleno« leko vozimo, tretjo je pa tau, ka z biciklinom se voziti je fejt zdravo. Vejn dosta več lüstva bi se vozilo, če bi dosta več kolesarskij pauti meli kak na Vogrskom tak v Železni županiji. Zato ka brezi kolesarski poti je v velki varašaj fejt nevarno, po vsaj pa, gde so pa spoj slabe pauti, samo težko se leko z biciklinom vozi.

Evropska unija fejt podpira izgradnjo kolesarskij poti, kak v po cejlaj Uniji tak pri nas v Železni županiji. Že več načrtov se je naredlo, depa k tauma, ka se leko začne ceste zidati, dosta dokumentacije trbej pa vsa dovoljenja morajo dobiti. Največ pogojev je tam, gde je zaščiten pokrajina ali spade pod Natura 2000. Prva paut, stera de se tau leto naredla, je 3,3 kilomejtra duga med Sombotelom pa vesi Söpte, stera, če se napravi, de 14,4 milijauna forintov koštala. Zvün tauga se že delajo načrti za pauti Sárvár - Hegyközség, Vép - Porpác, Celldömök - Izsákfa pa kolesarska paut Železna zavesa v Toronyu.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Največ pridobila stranka Gibanje Svoboda

Sodeč po anketi Dela je v zadnjem mesecu največ pridobila stranka Gibanje Svoboda, ki uživa 31-odstotno podporo, nekaj manj pa je podpora zrasla največji opozicijski stranki SDS. Če bi bile volitve jutri, bi bil vrstni red šestih strank enak, kot je bil 24. aprila, kaže zadnja junijska anketa, ki jo je za časopis Delo opravila Mediana. Anketa je potekala med 6. in 9. junijem, sodelovalo je 714 ljudi. Gibanju Svoboda, ki bi ga maja podprlo 26,4 odstotka vprašanih, je tako podpora v tem mesecu zrasla za 4,6 odstotne točke. SDS pa ima v primerjavi z majem za 3,4 odstotne točke višjo podporo, in sicer bi ga podprlo 21,4 odstotka anketiranih. NSi-ju se je podpora zvišala za eno odstotno točko, na 7,1 odstotka, s tem pa je stranka ohranila tretje mesto. SD-ju pa se je podpora zvišala za 1,4 odstotne točke, na 5,8 odstotka. Izid za Levico je s 4,2 odstotka podpore povsem enak, kot je bil maja. Z novim sklicem vlade in državnega zbora je lestvica priljubljenosti politikov spremenila podobo. Na vrhu lestvice priljubljenosti že drugi mesec zapored ostaja predsednik vlade Robert Golob, sledi mu minister za zdravje Danijel Bešič Loredan, na tretjem mestu pa je predsednik republike Borut Pahor.

Veliko povpraševanje po gostinskih delavcih

Deležniki v turizmu in gostinstvu opozarjajo na veliko pomanjkanje kadra. Kuharji in natakarji so v tem obdobju leta najbolj iskani poklici, veliko povpraševanje je tudi po pomočnikih v kuhinji, sobaricah in receptorjih, podjetja pa iščejo tudi turistične delavce, delivce hrane in picopeke. Direktor Turistično gostinske zbornice Slovenije Fedja Pobegajlo je pojasnil, da se obsežno število zaposlenih, ki so se v epidemiji covid-19 prezaposlili v druge gospodarske dejavnosti, ni vrnilo. Po grobih ocenah naj bi v letošnji poletni sezoni primanjkovalo od 15 do 20 odstotkov zaposlenih.

Slobaud je vzela Agneš Jager (1942-2022)

Nej tak dolgo nazaj je slobaud od življenja vzela Agneš Jager, po dekliško Svetec, stera je že 50 let živala v Deutschlandi, dapa gda je mogla, je vsikšo leto prišla na Porabski den.

Agneš Svetec se je narodila na Gorenjom Seniki v vólkoj držini, zatok je že mlada odišla iskat svojo srečo na tihinsko. Z možaum Stanislavom Jagerom, steri je biu Slovenec iz Slovenije, sta živala pa si držino ustvarila v Nemčiji.

Agneš je bila trno navezana na svojo slovensko krajino, če rejsan je bližanje žlate več nej mejla v Porabji, je zatok nagausti domau ojdla. Največkrat go je gorprijala njena padaškinja Annuška Penzeš, skurok vakšo leto so z držinov vred pri njej bili.

Agneš je svoj dopust vsigdar tak planejrjala, ka bi leko prišla na Srečanje Porabskih Slovincov ali Porabski den, trno rada se je srečala s starimi znanci pa nekdenšnjimi padaši. Večkrat je prišla v naše uredništvo tó, mejla je prištólane naše novine. Rada je poslušala slovensko muziko,

če je mejla, je nam tó vsigdar prinesla kakšen CD.

V zadnji lejtaj ji je zdravdje nej tak služilo, kak bi trbelo, 2019. leta je zgibila moža tó. O nje-noj smrti je Annuški Penzeš

Agneš Jager (Svetec) pa Annuška Penzeš na razstavi o Kosinofabriki

glas dau njeni sin, Annuška pa je prosila, če bi leko tau napisali v novinaj, naj za njeno smrt, stera go je dosegnila v 80. leti starosti, zvejo vsi, steri so go poznali pa radi meli. Ona je ena od tisti Porabski Slovenk, za stere - kak piše na spomenikaj po naši vasaj - doma že samo vózvonijo. Naj počiva vu meri!

M. Sukič

www.radiomonoster.com

www.porabje.hu

Umrla je Borbála Horváth (1927 - 2022)

Pred nekaj dnevi sem izvedela (tudi gornjeseniška šola je dobila obvestilo), da je v 95. letu starosti umrla nekdanja ravnateljica gornjeseniške šole Borbála Horváth.

Bori, kot smo jo imenovali, je leta 1957 prišla na Gornji Senik. Če želim točneje povedati, bila je poslana na Gornji Senik. Uči-

Slovo od šole v Gersekarátu, kamor je Bori povabila tudi mene

telji v tistem času si niso sami izbrali delovnega mesta, temveč so šli tja, kamor jih je poslala prosveta z ukrepom.

Profesorica geografije je začela poučevati v Becsehelyu, velikokrat je omenjala ta kraj, saj se je zelo dobro počutila tam. Ko je nekdanji ravnatelj gornjeseniške šole Karoly Gašpar nastopil službo na okrajnem svetu v Monoštru, ga je nasledila Borbála Horváth.

Vodenje šole ni bilo enostavno v tistem času, učencev na šoli je bilo več kot 300. Pouk je potekal izmenično - dopoldne in popoldne - saj šola ni imela zadosti učilnic. Težave je delal tudi jezik, otroci so se med sabo pogovarjali slovensko, v porabskem narečju, madžarski so se težko izražali, saj tega jezika niso dobro poznali. Kljub vsem težavam je ravnateljica dobro opravljala svoje delo.

Srečna sem, da sem od leta 1969 lahko sodelovala z njo kot podravnateljica, veliko sem se naučila od nje, to znanje mi je kasneje veliko koristilo in pomagalo. Njen optimizem, verovanje v človeka, naklonjenost otrokom in spoštovanje službe so mi postali zgled.

V 1970-ih letih so šolo dogradili, razširili z novim traktom, tako smo ukiniili popoldanski pouk, delo je postalo lažje. Naše skupno veselje ni trajalo dolgo, saj se je v šolskem okraju spet pojavila problematična šola (Gersekarát) in so Bori z enega dneva na drugi dan premostili v ta kraj za ravnateljico. Sama sem bila v tistem času na porodniškem dopustu, še posloviti se nisva mogli. Naslednji dan sem morala prevzeti njeno mesto in delo na seniški šoli. Ona je do leta 1982, ko je šla v pokoj, uspešno vodila šolo v Gersekarátu. Dvajset let delati na istem delovnem mestu je lep dosežek.

Njeni nekdanji učenci na Gornjem Seniku je niso pozabili. Če so imeli obletnice ali srečanja, so jo zmeraj povabili in ona je z veseljem prišla, če je le utegnila. Prišla je iz Székesfehérvárja, kamor se je po upokojitvi odselila, da bi bila bliže bratu in njegovi družini. Tu jo je dosegla smrt.

Ostala nam bo v lepem spominu. Naj počiva v miru.

Erika Glanz

upokojena ravnateljica gornjeseniške šole

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

NARAVNA SENCA NA VRTU Z VZPENJALKAMI IN OVIJALKAMI

Naravna senca na vrtu ali terasi je z vzpenjalkami in ovijalkami najbolj prijetna.

Vrtne vzpenjalke lahko uporab-

senci, »GLAVO« pa na soncu. Zato ga posadimo na takšno mesto, kjer bodo korenine zaščitene pred pregrevanjem, po-

Sadimo jo v polsenčen prostor in jo v začetku rasti izdatno zalivamo. Pozneje zaradi bujne rasti rabi močno oporo.

ozelenimo pust in mrtev beton ter ga spremenimo v cvetoč vrt. Cvetijo celo poletje. Odstranjujemo suhe in poškodovane

SROBOT

AKEBIJA

ljamo v vrtu za prekrivanje neuglednih zidov, latnikov, ograj in masivno pergolo. Lahko pa jih posadimo ob suhem drevesu, ki ga nismo odstranili. Za tak namen je primerna okrasna trta, ki je bujne rasti. Čez leto ima sveže zelene liste, ki se jeseni obarvajo v ognjeno rdečo barvo. Enako uporaben je bršljan, ki ima to prednost, da je zimzelen. V nekaj letih prekrije steno, ki smo jo hoteli skriti. Z oprijemalnimi koreninami se tesno oprime opore, da se vzpenja.

AKEBIJA je zelo bujne rasti, zato je primerna za prekrivanje objektov, ki bi jih radi hitro ozelenili. Listi so pernatostavljeni, eliptični na dolgih pecljih, prav tako cvetovi rjavo vijolične barve in prijetno dišijo. Plodovi pa so podobni kumaram, dolgi 10 - 15 cm, in se pojavijo jeseni. Akebija je zelo skromna rastlina in uspeva na soncu in v senci. Bolezni in škodljivci je ne napadajo.

SROBOT (klematis) razvrščamo med najlepše vrtno plezalke. Nekateri cvetovi so veliki, razprti, drugi pa drobni, komaj opazni. Zanimivi so tudi plodovi, posebno ko postanejo pestiči puhasti. Paziti moramo, da srobot ne posadimo na žgoče sonce. Saj za njega je znano pravilo, »NOGE« mora imeti v

ganjke pa speljemo na sončno stran. Rad ima dobro uležan gnoj, hranilno prst, bogato z apnom, ki je dovolj vlažna in zračna. Srobotne moramo tudi

KOVAČNIK

obrezovati, da jih pomlajujemo. Obrezujemo jih različno, glede na čas cvetenja. Spomlad cvetoče rastline obrezujemo po cvetenju, poleti in jeseni, cvetoče pa zgodaj spomladi, preden odženejo.

KOVAČNIK (rod *Lonicera*) je zelo znan. So zimzeleni ali listopadni grmi, med njimi tudi plezalke. So skromne rastline in jih vzgajamo zaradi bogatega cvetenja. Nekateri sorte tudi intenzivno dišijo. V višino zraste do 4 metre. Obrezujemo jih po cvetenju.

VZPENJAVA HORTENZIJA ima bele pladnjaste cvetove, ki cvetijo od junija do konca julija.

GLICINIJA ali modri dež je ovijava vzpenjalca z dišečimi cvetovi, ki so lahko v modri, beli ali rožnati barvi. Je zelo agresivne rasti, zraste tudi do 15 metrov.

Po prvem bogatem cvetenju jo obrežemo, da vzpodbudimo ponovno cvetenje, ponovno rez pa opravimo pozimi. Pri nakupu izbiramo glicinijo, ki je vzgojena iz potaknjenca, ki bogato cveti, tako si bomo zagotovili rastlino, ki ima enake lastnosti kot matična rastlina. Rastlina, vzgojena iz semena, ponavadi zelo pozno cveti ali nikoli.

Omenim naj še pasijonko, bougenvilejo, jasmnova troba, zimzeleni rumeni jasmnin, kobejo, zvezdnati slak, kivi in seveda vrtnice, ki zavzamejo posebno mesto za sajenje pergole. Z vrtnicami oživimo in

poganjke in poganjke vezemo na oporo.

Izbor vzpenjalk je zelo velik, tako enoletnih ali trajnih, zimzelenih ali listopadnih, nekatere celo v jeseni pocvitajo. Uporabljamo jih tudi zaradi rezanega cvetja npr. vrtnice.

Vrt brez sence je poleti lahko popolnoma nekoristen in neuporaben, zato je dobro imeti na vrtu pergolo, lahko je iz kovine ali lesa in jo zasadimo z vzpenjalkami ali ovijalkami, oziroma kot tudi pravimo popenjavkami. Senca pergole vzpenjalkam daje prijetnejšo mikroklimo kot senca enoplastnega senčila. Slabost pa je, da nekatere moti morebitno odpadanje listov, plodov in cvetov.

Obenem vzpenjalke pomagajo varčevati z energijo. Pozimi zimzelene vzpenjalke varujejo pred hladnim vetrom, poleti listi hladijo stene, hkrati pa varujejo pred dežjem, ki se odbija od listov. Ti prihranki so dokaj veliki in jih v tujini s pridom izkoriščajo.

MORDA NISTE VEDELI...

Žal so jagode pri kovačniku strupene, na kar moramo biti pozorni.

Besedilo: Olga Varga
Fotografije: svetovni splet

... DO MADŽARSKE

Madžari dvakrat premagali Angleže

Madžarska nogometna reprezentanca je v desetih dneh dvakrat premagala Angleže v Ligi narodov. Prva tekma je bila v Budimpešti (1:0) za zaprtimi vrati, gledalci so bili osnovnošolski učenci in njihovi spremljevalci, saj je UEFA zaradi rasističnih pojavov na eni od prejšnjih tekem kaznovala madžarsko reprezentanco. Tisk - predvsem angleški - se po tekmi ni ukvarjal toliko z igro in porazom angleške reprezentance, temveč s tem, da so otroci žvižgali, ko so Angleži na začetku tekme kleče protestirali proti rasizmu.

Po drugi tekmi, ki je bila v Angliji, madžarski tisk piše o zgodovinski zmagi, saj je madžarska reprezentanca s 4:0 premagala Angleže na domačih tleh. Kaj takega se ni zgodilo od časa Puskása, ko so Madžari Angleže premagali s 6:3. Marco Rossi, selektor madžarske reprezentance, je po tekmi dejal, da upa, da si je s tem dejanjem zagotovil, da se ga bodo po njegovi smrti - naj se zgodi ta čim kasneje - na madžarskih stadionih spominjali z minuto molka.

Madžarska reprezentanca je v svoji skupini, v kateri sta še Nemčija in Italija, trenutno na prvem mestu. Naslednja tekma jo čaka septembra v Nemčiji.

Občinske in evropske volitve na isti dan?

Vodja poslanskega kluba FIDESZ-a Máté Kocsis je pripravil predlog, po katerem naj bi se občinske volitve in volitve v Evropski parlament leta 2024 odvijale hkrati. S tem bi proračun privarčeval od 9 do 10 milijard forintov. Na vprašanje, ali ne bo zaradi tega nastal ustavni spor, je odgovoril, da zadeva ni sporna, volitve bi bile sicer maja, toda mandat sedanjih županov in občinskih svetnikov bi trajal do oktobra leta 2024. Volivci bi občinske vodilje izvolili za mandat, ki bo trajal od oktobra 2024 do oktobra 2029. Vodja poslanskega kluba bo novelo zakona vložil v parlament ta teden.

PARCETKORCA

V šauli so go tak zvali ka Marija, doma v vesi je Magdi, zato ka je krščena kak Marija Magdalena. Po možej se Bartakovič zove, v Števanovci se je naraudila, gde še gnesden žive s srejdnejm sinaum. Gda je osnovno šaulo vōzopojdla, nej je mejla volau nej na grūnti, nej v fabriki delati, zato se je za učiteljco vōnavčila ali kak se tau na števanovskom tali pravi, za parcetkorca. Sledkar, proto konca dela, so go imenovali za ravnateljico šaule, depa ona je potejm tō ranč taša prausna parcetkorca ostala, kak gda je začnila včiti.

- Tetica Magdi, kak ste se vi doma v Števanovci po iži zvali?

»Mi smo doma Vrnji Šauštrni bili, deklisko sem se pa Dončec Marija Magdalena zvala.«

- Lejpo ime, oča ali mati so vam ga vōodabrali?

»Ativa se je Magdolna vidla, mamej pa Marija, tak sem te obadvaujo ime dobila. Mena se še gnesden vidi tau ime, istina, ka dja sem doma vsigdar bola Magduš bila, v šauli so mi pa bola Marija gončali.«

- Mate več stari črno-bejli kejpov, med njimi so vaši portreti tō, gde kratke vlase mate. Tistoga reda, gda ste vi mladi bili, so nej bola kite nosili?

»Dja, gda sem v prvi razred odla v gimnazijo, te sem še tjite mejla pa vejdl sem si ji splesti tō. Sledkar je že drūga moda bejla, bola kratke vlase je mladina nosila, tak sem si dja tō dala dolazrezati.«

- Kak ste odli v gimnazijo, te je že vozo avtobus?

»Bus je že biu, depa nej je tak vozo, ka bi dja leko z busom v gimnazijo se vozila. Vsakši den sem se z biciklinom pelala, tau istina, ka smo pod

brgaum bili pa najprvin sem ga tiskati mogla. Gda sem do nogometnoga igrišča prišla, tam sem na biciklin vsela pa

Magda med gledanjem stari kejpov

se pau vōre pelala pa sem v gimnaziji bila.«

- Steroga leta ste začnili prvi razred v gimnaziji?

»Ranč leta 1956, gda je revolucija bila, dobro se spaum-

Magda v odbojgarski ekipi na učiteljišči (stogi prva z lejve)

nim, tam pod brgaum kak je „lōtér“, spoj dosta Rusov bilau. Oča pa mati so se fejt bojali pa so mi vsikši den taprajli, nej ka bi njim kaj gončala, samo te, če se mi poklounijo. Depa nikdar niša baja nej bejla, vsikši zranjak so se lopau poklonili, dja nazaj pa telko je bilau vse. Nej sem se bojala, zato ka sem nej vejdl, ka je tau, bojati se. Zdaj, če si nazaj brodim, zdaj vidim, kakšno batrivnost (pogum) je tr-

belo k tauma, spoj pa tak, ka smo vedli, ka so Rusi delali z ženskami v drūgoj svetovnoj bojni.«

- Kelko vas je mlajšov bilau doma?

»Štirdje smo bilej, mejla sem dva mlajša brata pa mejla sem ednoga starejšoga brata, Piština. On se je nej sto tadale včiti, zato ka on je za peka ušo. Tistoga ipa, gda je nej bilau krūja, tau je fejt dobra meštirija bejla. Če spoj nika djesti nej bilau, krū smo vsigdar meli na stauli.«

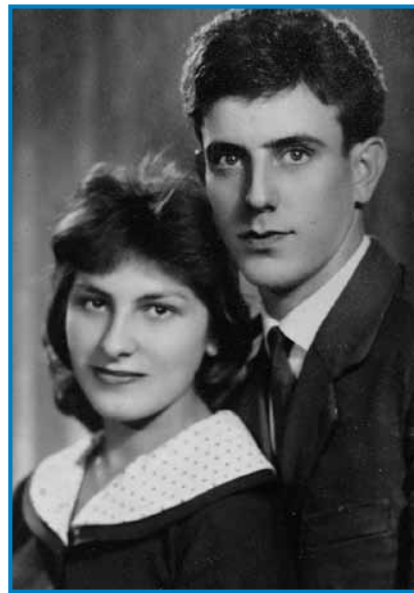
- Zaka ste se vi tadale včili?

»Zato ka dja sem nej stejla nej na grūnti delati pa nej v fabriki, zavolo toga sem se te tadala včila pa tak sem parcetkorca gratala. Gda sem gimnazijo zgotauvila, dja sem mejla reden sprejemni izpit napravljani za učiteljišče, depa nej so me gorvzeli.«

- Zaka?

»Zato ka so stariške pavri bilej pa zavolo toga so te name nej goravzeli. Za dva tjedna so

trucala, zato ka te je tašo mlajšom ranč nej na misli prišlo, ka bi leko pravli starišom, ka nedo delali. Tau tū istina, ka

Magda s kasnejšim možaum, gda ste samo eške pojep pa dekla bila

oča nikdar nej zapovejdo, ka mujs moraš, bola me je lopau proso, tak ka človek duplansko nej mogo tau prajti, ka nemo delo. Mi doma s starišami vsigdar vse smo se pogončali pri večerji pri stauli, še tau tō, ka drūgi zranjek sto ka de delo.«

- Ka ste meli tašoga reda na stauli, ka je bila večerdja?

»Meli smo krave, mlejko je bilau, segnjeno mlejko, mlejčen kave, depa tau sem dja nej mejla rada zavolo mezdre, bola sem črni kafej pila. Mesau je samo v nedelo bilau ali če je med kednom kakšni svetek bejo, ovak nej.«

- Mate eden skupni kejp z možaum, tū sta že oženjeniva bila?

»Še nej, tau je te bilau, gda sva še samo odla, te je taša šega bejla, ka mladi, gda so si par najšli, te so v Varaš šli k fotografa.«

- Mate eden taši kejp, gde ste tri ženske dolavzete, vi pa še dveje, sto so one?

»Tau so kolegice, s sterima smo v števanovskoj šauli včili, Irena Pavlič, dja pa Irena Lábadi.«

- Pa sto so tej, s sterimi ste na pauti dolavzeti?

»Tau smo kolegice, stere demo prejk v pionirski tabor na obed. Tau je vsikši den tak bilau, te čas, ka smo pejški šli,

smo si leko malo kaj pripovejdali pa pogučali.«

- Mate eden kejp, gde ste z rokometaši dolavzeti?

»Tau so nej rokometiši, tau smo tisti, steri smo odbojko (rōplabda) špilali. Dja sem tak daubila volau za tau na učiteljišči, ka odbojke v Števanovci nej bilau, istina, ka sem mala bejla, depa flajnsa sem bejla pa dobre začetne udarce (szerva) sem mejla.«

- Dobro je bilau v števanovskoj šauli včiti?

»Tistoga reda je nej bilau telko možnosti kak zdaj, tōj je bilau delo, tau sem vzela, depa tau gvūšno, ka lejpa lejta sem doživela v števanovskoj šauli. Depa če bi mejla možnost pa volau, leko bi ušla drugam delat, zato ka sem naredla vōzniški izpit za avto. Mejla sem edno škodo, stera je spoj dobra bejla, vsigdar vsepovedik me je taodpelala, še v velkom snegej tō. Zato ka ozark mejla motor pa tau je pozimi velka prednost bila, sedemdvajsti lejt sem se vozila z njau, fejt sem go rada mejla.«

- Vi ste vsigdar fejt aktivni bili, še potistim tō, ka ste v penzijo odišli, vejpa dugo lejt ste vodili števanovski ženski pevski zbor. Ka zdaj delate, gda ste cejli den doma?

»Delo je zavole, tōjam, pečem, v bauto odim, družino mam, stero večkrat povabim se domau, depa ranč tak dosta odim dja tō k njim. Kak mena tak njim je tau velko veseldje.« (Kejp na 1. strani: Magda s kolegicama Ireno Pavlič pa Ireno Lábadi.)

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Nazadnje smo našo paut v Zidanom Mosti zgotovili. Tam se z enoga kraja Savinjska dolina zgotovi, z drugoga pa Posavje (od njega smo že pripovedjali) ranč tak. Tadale don po reki Savi se ena druga krajina začne, gnes se njoj Posavje pravi. Ta krajina vse do granice s Hrvaško sega. Vse kaulak nje pa na njoj nam pripovejda, kak je inda bilau, zavole toga se leko na pauti najde. Na pauti s čunaklinom nas najprva Radeče čakajo.

Staro menje, stare meštrije
Po nesterni teorijaj aj bi menje Radeče iz imena Radegost

šifiti stavlali. Od toga nam eden oltar pripovejda. Zdaj več nej s šiftom, z brodom

Inda so na takšni splavaj lejs po Savi spravljali. Gnes se v Radečaj po njoj turisti »vozijo«. Prvi dokumenti nam od leta 1563 pripovejdajo, ka brodari so v Radečaj porcije mogli plačati, če so škeli tadale po njoj svoje delo opravljati.

prišlo. Eni pravijo, aj bi tau biu stari slavski baug. Depa bole bi prajli, ka tak je kakšnomi slavskomi velikaši ime bilau. Zato ka skur gnako menje je velikaš emo, iz steroga je Radgona vöprišla. Depa eške prvi so naši stari na tau mesto

tadale demo. Po enom menjšom pa enom velkom meandri (kanyar) smo v Sevnico prišli. Če so Radeče na levom brejgi Save, Sevnica na pravom brejgi stodji. Nam pa njeno menje tō od stari Slavov pripovejda. Zaprav, tisto menje, steroga so

njoj »selo« najdemo. Kak cejla ta krajina skrak Save je Sevnica tō dosta lagvoga doživela. Törki so se po dolini Save gor pa doj naganjali, pavri so se prauti velikašom gorzdigavali. V stari časaj pa so se od vsega lidge najbolje küge bodjali. Té beteg je Sevnico nej samo gnauk skur na nikoj djau. Ja, po vodi se je dosta lidi vozilo, nisterni so beteg s seuv prinesli. V cejloj zgodovini je Sevnica vküper s Krškim najbolje po velkom kmečkom punti (paraszfelkélés) poznana.

Velko bitje

Kak obečano, po Savi pomalek v Krško pridemo. Kak v Sevnici tū je tō velki kmečki punt biu. Punt iz nemške rejču »bunt« vöpride. Bole po gnešnje bi prajli buniti se, depa vsikši punt, steroga poznamo, je krvavi biu. Té, od steroga mo pripovejdali, pa najbolje krvavi. Najprva pa, zakoj je do njega spoj prišlo. Pavri so vse bole žmetno živeli. Po krajini so bisneli Törki, plemenitaši, gospaudje pa so od pavrov vse več škeli meti, vse več so za nji mogli delati. Tau delo se tlaka zove, pavri so tlačani bili. Vse bole so na tau brodili, kak tomi konec trbej naprajti, gospaude tazagnati, uni pa aj

njo. Že so dobro organizejrani bili, tak je 28. januara 1573 v več hrvaški pa slovenski krajinaj punt vövdaro. Svojo vlado so naprajli, stera je zmejs med drugim škela, aj se več na poš-

falate raznok vtrgnoli.

Lidge zgodovino delajo
Krško nej nigdar velki varaš biu, depa v njem so velki Slovenci delali pa živeli. Od Jurija

Više Sevnice rejšan lejpi grad stodji. Ne vej se, gda aj bi ga oprvin gor zozijdali. Po nesterni teorijaj aj bi že kaulak leta 1000 na brgej stau. Ene stejne, 2,6 mejterov kuste, od toga pripovejdajo. Ovak pa se je na njem pa kaulak njega vsefele godilo. V časi reformacije je v njen bila »lütrova molilnica«, v steroy so se lüterani na skrituma dobivali pa molili. V njej je na bože slüžbe velki pisatel Jurij Dalmatin tō ojdo.

tijaj pa rekaj porcije ne plačvlejo, naj se enja cerkvi davati pa aj se granice zmejs med krajinami dojpovejo. Z vsejm tejm v sebi so v bitje šli. Nej samo eden grad so prejkvzeli, njiva vojska je vse vekša bila, depa gospaudje so nazaj vdarili. Tak je že 5. februara v Krškom do velkoga bitja prišlo, v sterom so kmetovge oprvin do kraja zbiti bili. S tejm je punt v slovenski krajinaj vcejlak na nikoj prišo. Neje eške vse zgübleno bilau. Slejdnje velko bitje bi leko vse obranualo. Depa 9. februara se je vse zgotovilo. Matija Gubec se je s svojimi 10 000 pavri štiri vöre na življenje pa smrt bojno. Vse je zaman bilau, baronova sodačija ji je več kak polonje bujla. Tau se je na Hrvaškom pri Gornji Stubicaj godlilo. Preveč dosta pavrov, steri so živi ostanoli, so obesili ali pa je v vauzo lüčili. Vsem so zemlau pa rame vkrajvzejli, njive držine so brezi vsega ostanole. Matija Gubec je biu v Zagreb odpelani, tam je 15. februara na žrdjavi traun si mogo gor sestti, na glavau pa so njemi žrdjavo krauno dali. Potejm so ga s konjami na štiri

Dalmatina, steri se je v Krškom naraudo, smo neka že povedali. Vcejlak skrak njega trbej Adama Bohoriča dati. Oba sta po krajini nauvo vörvanje Martina Lutra na velke včila. Ranč Bohorič je prvo knjigo za včenje slovenščine napiso. Kaulak leta 1550 je v Krškon šaulo za mlejše emo, gda se je Dalmatin eške kuman naraudo. Depa vseeno sta stari Bohorič pa mladi Dalmatin knjige vküper pisala, iz drugi gezikov v slovenskoga obračala. Ja lüterani ali avangeličani so velko skrb za domanjo rejč meli. Zatoga volo tō so se cejle krajine začnile poklanjati nauvi vöri, dokječ je prautireformacija zvejksoga vse v krvi doj stavila.

Valvasor je najbolje po enoj svojoj velkoj knjigi poznani. Tau je knjiga Slava vojvodine Krajske. Kranjska je inda za velko krajina, vse do maurdja, valala. Gnes Kranjsko kak krajino z gorami poznamo, inda je tau vse drugo znamenüvalo. Kak je Valvasor po Savi »ojdo«, tak mi po Savi drgauč demo, dosta nas eške čaka.

Miki Roš

Takšno je Krško gnes, najbolje po nukelarni centrali poznano. Grad više njega pa eške gnesden od stari časov parpovejda. Baron Janez Vajkard Valvasor je v Krškom nin 100 lejt po Dalmatini živo pa delo. Naraudo je se v Ljubljani, 1693 je v Krškom, 52 lejt star, premino. Od toga človeka bi leko na dugo pa na šörko pisali. Trno včeni človek je biu. Ovak pa je profesionalen sodak, oficejtr biu. Njegov sodacke so se prauti Törkom pri Monoštiri bili. Vejmo, tau je 1664. leta bilau.

skrak Save prišli, že je imperij iz Rima tū biu. Mansio se je mesto zvalo, na šterom so se

v stari papejraj najšli: Zellnitz po nenškom napisano. Gda ga v slovensko rejč obrnemo, v

bi cejlo zemlo prejkvzeli. Bole so se časari v Beči taužili, vse vekši teror se je nad njimi zga-

O PORABSKOM DNEVI V KEJPAJ PA REČAJ

Ižo s krūšno pečjav so prejk-dali: domanji žüpan Andraš Dončec, slovenski veleposlanik Marjan Cencen, predstavnica madžarskoga ministrstva Valéria Jusztin, slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss pa predsednik DSS Karel Holec.

K sveti meši so prišli bole domanji lidgé iz naši vesnic, na kejpi Andovčani, Varašanci pa Veričani. Zatok, ka je trnok vrauče bilau, so se bole pod strejo skrili.

Pri sveti meši so spejali pevci seničkoga zbora Avgust Pavel pa števanovskega cerkvenoga zbora. Sprvajo nji je zborovodja pa kantor Ciril Kozar.

Priznanja Za Porabje je prejk-dala predsednica Slovenske zveze Andrea Kovács. Na kejpi z Attilo Gyečekom, steri že duga-duga lejta spejva pri Mešanom pevskom zbori Avgust Pavel pa ovak je tō aktiven v vesi.

Dvej nagrajenki: Marijana Kováč največ dela s penzionisti, je aktivna v več kulturni skupinaj (spejva, pleše pa igra v gledališki igraj), etnologinja Jekla Pšajd skrbi za tau, naj se nej bi zgibila kulturna erba Porabski Slovincov.

Ranč tak za svojo erbo skrbijo domanji lidgé na Verici, steri so vküppobrali stare fotografije pa pripravili razstavo z naslovom Domači obrazi.

Veričani so pripravili zanimivo igro z domanjimi hišnimi imeni. Če so lidgé meli volo, so leko vönajšli, iz kakšne rejči je gratalo določeno hišno ime ali ka pomejni. Samo pohvaliti je, ka so stara izžna menja na tablicaj vösklali na iže.

Zadvečerek pa večer je v dobro volau spravlo pa plesat zvau stare in mlade ansambel Modrijani. Nikomi se je nej trebilo moliti, plac pred odrom je brž puni grato.

MS

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 24. JUNIJA
DO 30. JUNIJA**
PETEK, 24.06.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Ugriznimo znanost, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma: Piščanec pečen na steklenici, 11:10 Danes dol, jutri gor, 11:35 TV-izložba, 11:50 Tarča, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Letovišče, 14:25 TV-izložba, 14:45 Prislunimo tišini, 15:00 TV-izložba, 15:15 Mostovi - Hidak, 15:50 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ah, ta leta!: Kako »vidijo« slepi, 17:50 Družina Jazbecjak, risanka, 18:00 Šef doma: Chefovska pojedina, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Pogovor s predsednikom države, 21:00 Proslava ob dnevu državnosti, 22:15 Odmevi, Šport, 22:55 Slovenska suita, Aldo Kumar (Simfonični orkester RTV Slovenija in Simon Krečič), 23:35 Kinoteka: Nevarni ovinki, 1:25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:45 Napovedujemo

PETEK, 24.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 9:00 Videotrak, 10:00 Dobro jutro, 13:00 Med Muro in Rabo, 14:00 O živalih in ljudeh, 14:30 Na vrtu, 15:00 Migaj z nami, 15:30 51. Tabor slovenskih pevskih zborov Šentvid pri Stični, 16:55 V vrtincu ljubezni, 17:55 Plavanje: Svetovno prvenstvo, 19:55 Panorama, 20:40 Gospodarstvo, 20:55 Magnet, 21:10 Nepričakovano očka, 23:15 Fajdiga; Bluz črnih revirjev, 0:15 Videonoč

SOBOTA, 25.06.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Otroški program, 10:00 Male sive celice, 10:40 Infodrom, poletje 2022: Glasba, 10:55 Kapucar, 11:15 TV-izložba, 11:45 Ah, ta leta!: Kako »vidijo« slepi, 12:15 Duhovni utrip, 12:30 Ozare, 12:35 NaGlas! 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 O živalih in ljudeh, 13:50 TV-izložba, 14:10 Podjetno naprej: Posestvo Saksida, turizem z vinarstvom, 14:40 Prislunimo tišini, 15:00 Ekipa Bled, 15:30 Rojaki, 16:00 Himalajski vrhovi treh Slovencev, 16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Luka in Lučka, risanka, 17:30 Ambienti, 18:00 Sobotno popoldne: Poletni izbor, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 20:00 Koncert Prifarskih muzikantov s prijatelji 2022 »Slovenska pesem - tvoja pesem«, 22:35 Poročila, Šport, Vreme, 23:00 Potovanje, 23:45 Korporacija, 1:25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:50 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 2:45 Napovedujemo

SOBOTA, 25.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Najboljše jutro, 8:00 Spomini: prof. dr. Niko Toš, 10:55 Pogovor s predsednikom države, 11:55 Kajak-kanu - svetovni pokal: slalom na divjih vodah, 13:30 Proslava ob dnevu državnosti, 15:10 Gajin svet, 17:00 Hrepenenje naroda, 18:00 Domovina praznuje slovesnost ob dnevu državnosti, 19:35 Plavanje: Svetovno prvenstvo, 21:00 Sen 1991, 22:20 Sen znala jes: Koncert Rudija Bučarja, 1:00 Videonoč

NEDELJA, 26.06.2022, I. spored

7:00 Otroški program, 10:30 Nezmotljivi detektivi, 10:50 TV-izložba, 11:20 Ozare, 11:25 Obzorja duha, 12:00 Ljudje in zemlja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 V petek zvečer, 14:55 TV-izložba, 15:20 Nikec, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Bacek Jon, risanka, 17:30 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali: Otok Elba, 17:55 Joker, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20:00 Letovišče, 21:10 Intervju, 22:00

Poročila, Šport, Vreme, 22:25 Ana Frank: vzporedne zgodbe, 0:00 Za lahko noč: Bojan Gorišek - Philip Glass: Metamorphosis Four, 0:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1:35 Napovedujemo

NEDELJA, 26.06.2022, II. spored

6:00 Napovedujemo, 7:00 Duhovni utrip, 7:15 Ugriznimo znanost, 7:45 Glasbena matineja: Pleši, poj, oder je tvoj: Folklorna skupina Emona, 9:30 Nova dvajseta, 10:50 Žogarija, 11:30 Kajak-kanu: Slalom na divjih vodah, svetovni pokal, 13:10 Pepelko v Zlatem gradu, 14:50 Slovesnost ob dnevu državnosti, 16:20 Odpotovanja: Maroko, 17:40 Ambienti, 18:15 Islandija z Alexandrom Armstrongom, 19:00 Specialna enota Dunaj: Na begu, 20:00 Arena, 21:00 Žrebanje Lota, 21:15 Starodavni gradbeni podvigi: Angkor Vat, 22:10 Tanek led, 23:00 Joker, kviz, 0:10 Videonoč

PONEDELJEK, 27.06.2022, I. spored TVS

6:25 Utrip, Zrcalo tedna, 7:00 Poletno jutro, 9:00 Otroški program, 10:15 Obzorja duha, 10:50 TV-izložba, 11:05 Šef doma: Chefovska pojedina, 11:30 Danes dol, jutri gor, 12:00 Intervju, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Debelost - epidemija sodobnega časa, 14:30 S-prehodi: Sava in Jolanda, prvi slovenski pomorščakinji, 15:05 Dober dan, Koroška, 15:45 Studio Kriškraš, 16:10 Z kot Zofka, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Podjetno naprej: Posestvo Saksida, turizem z vinarstvom, 17:50 Kuhar Štef, risanka, 18:00 Šef doma: Slovita taščina rebra, 18:25 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tednik, 21:10 Če bi Hitler zmagal, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Hudičeve igre, 23:45 L. van Beethoven, Simfonija št. 1 (Simfonični orkester SNG Maribor, dirigent Wolfgang Harrer), 0:15 Iz Noči klavirjev: Pianistka Ana Šinkovec, Simfonični orkester RTV Slovenija in Simon Krečič (A.Skrjabin: Koncert za klavir in orkester, op. 20), 1:00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:15 Napovedujemo

PONEDELJEK, 27.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:00 Videotrak, 11:00 Poletno jutro, 13:20 Odpotovanja: Maroko, 14:30 Izzivi srebrne generacije, 15:45 Prislunimo tišini: Zgodbe, ki jih piše življenje z invalidnostjo, 16:15 Ljudje in zemlja, 17:30 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali: Otok Elba, 18:00 Sobotno popoldne: Poletni izbor, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:40 Črna kronika, 20:55 Magnet, 21:05 Odpotovanja: Libija, 22:05 Podjetno naprej, 22:35 Lasje, 23:00 Obisk, 23:40 Videonoč

TOREK, 28.06.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro: Poletno jutro, 9:00 Otroški program, 10:10 Opus: Vojna in glasba, 10:45 TV-izložba, 11:00 Šef doma: Slovita taščina rebra, 11:20 Danes dol, jutri gor, 11:50 Tednik, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Blob - genij brez možganov, 14:30 Duhovni utrip, 14:45 TV-izložba, 15:00 Potepanja - Barangolások, 15:40 Otroški program, 16:10 Firbcologi, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Slovenski magazin, 17:50 Niki Vrum, risanka, 18:00 Čarokuhinja pri atu: Savinjska dolina, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Ločitev, 21:00 Belorusija, evropska diktatura pod Putinovim škornjem, 22:00 Odmevi, Šport, 22:45 Spomini: prof. dr. Niko Toš,

1:10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:30 Napovedujemo

TOREK, 28.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:00 Videotrak, 12:10 Dobro jutro: Poletno jutro, 14:30 Avtomobilnost, 15:00 Aljažev stolp: »Ta pleh ima dušo«, 16:10 Koncert Prifarskih muzikantov s prijatelji 2022 »Slovenska pesem - tvoja pesem«, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:40 Koda, 20:55 Magnet, 21:10 Osebna vojna, 23:05 NaGlas! 23:40 Videonoč

SREDA, 29.06.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Poletno jutro, 9:00 Otroški program, 10:20 Slovenski magazin, 10:45 TV-izložba, 11:00 Čarokuhinja pri atu: Savinjska dolina, 11:15 Danes dol, jutri gor, 11:40 TV-izložba, 11:55 Cunamiji: Grozeče svarilo planetu, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Kako izdelati: Športno obutev, 14:30 TV-izložba, 14:45 Rojaki, 15:10 Mostovi - Hidak, 15:50 Male sive celice, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Vodnik po trajnostni mobilnosti: Hoja, 17:50 Bela in Sebastijan, risanka, 18:00 Čarokuhinja pri atu, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:05 Film tedna: Med zvermi, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Z druge strani Atlantika, 23:45 Vodnik po trajnostni mobilnosti: Hoja, 0:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:35 Napovedujemo

SREDA, 29.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:40 Videotrak, 11:40 Poletno jutro, 14:00 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali: Otok Elba, 14:30 14. revija pevskih zborov Društev invalidov, 15:45 Robanov Joža, 16:30 Ambienti, 17:20 V vrtincu ljubezni, 18:30 Kolesarstvo - dirka po Franciji: Predstavitev ekip, 19:55 Panorama, 20:40 Zdravje, 20:55 Magnet, 21:05 Žrebanje Lota, 21:20 Čarobni trenutki glasbe, Montserrat Caballé v vlogi Norme, 22:20 Nisem vaš zamorec, 0:05 Videonoč

ČETRTEK, 30.06.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Poletno jutro, 9:00 Otroški program, 10:20 Vodnik po trajnostni mobilnosti, 10:40 TV-izložba, 11:00 Čarokuhinja pri atu: Burek, 11:15 Danes dol, jutri gor, 11:45 TV-izložba, 12:00 Arena, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Kako izdelati: Zobno ščetko, 14:30 TV-izložba, 14:45 Slovenski utrinki, 15:10 Težišče - Súlypont, 15:50 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ugriznimo znanost, 17:50 Reaktivčki, risanka, 18:00 Čarokuhinja pri atu: Francoski rogljiči, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tarča, 21:00 Po Islandiji z Alexandrom Armstrongom, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Leteča Holandca, 23:45 Ugriznimo znanost, 0:20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:40 Napovedujemo

ČETRTEK, 30.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:15 Videotrak, 12:30 Poletno jutro, 14:30 Skrivnost barjanskega kolesa, 16:15 Sto let od koroškega plebiscita, 17:25 V petek zvečer, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:40 Znanost in tehnologija, 20:55 Magnet, 21:05 Avtomobilnost, 21:40 Ambienti, 22:15 A. Kumar, Slovenska suita (Simfonični orkester RTV Slovenija in Simon Krečič), 22:50 Slovenska jazz scena: Volkswagner, Laibach, Simfonični orkester RTV in Izidor Leitinger, 0:20 Videonoč

Ogled Parlamenta

Zveza Slovencev na Madžarskem je 30. obletnico svojega obstoja praznovala lansko leto, zaradi pandemije z enoletno zamudo. Parlamentarna zagovornica Erika Köles Kiss je krovni organizaciji za jubilej podarila ogled stavbe Parlamenta. Zaradi težav, povezanih z

epidemijo koronavirusne bolezni, je lahko do uresničitve ogleda prišlo šele sedaj. Člani predsedstva ZSM so se lahko 15. junija ob turistično obarvanem spremstvu zagovornice sprehodili po čudoviti stavbi Parlamenta.

FS

ZAHVALNA PLAKETA SOMBOTELSKIM SPOMINČICAM

11. junija je predsednik Domo-ljubnega krajevnega združenja Puconci *Jožef Časar* pevski skupini Sombotelke spominčice izročil zahvalno plaketo. Pri slovenski hiši v Skansnu Železne županije je priznanje »Za uspešno 15-letno ustvarjalno delovanje v ohranjanju bogate

porabske kulturne dediščine in prijateljskega sodelovanja z DKZ Puconci« prevzela članica skupine in predsednica Sombotelke slovenske samouprave *Marija Kozar*. Sombotelke spominčice so v Puconcih nastopile leta 2018, predstavniki tamkajšnjega zdru-

ženja pa so želeli obisk vrniti leta 2020. Ker pa je to izbruh pandemije onemogočil, je do izročitve plakete lahko prišlo šele letos. Sombotelčani so Jožefu Časarju tudi čestitali za zahvalo, ki jo je 4. junija prejel od predsednika RS *Boruta Pahorja*.

-dm-

Pod Srebrnim brejgom ...

... se nauvi voditelji z draginjo na velki bojnajo. Zaprav, začnili so veliko bojno, vej pa energija pa gesti so vsikši den bole dragi. Kak vögleda, do najprva pacin (benzin) pa dizel v roke vzeli. Pravijo, ka ranč zatoga volo je vse drugo tak drago gratalo. Škejo, ka vsikši malo dojpisti. Ka tau znamenüje? Država bi njim kaj kcuji dala, če uni malo vseküper dojpistijo. Če se tau ne zgodi, de sama začnila regulējirati, kelko de kaj koštalo. Tadale elektrika de na redej. Od toga se eške nika ne vej, kak do cene z neba na zemlau dojmzlatili. Po vsejm tejm pa do se z gestijom pogučavali. No, nej ranč z njim. Od njega do se zgučavali, ka ne bi več tak drago bilau.

Vse tau je malo čüдно, če človek televizijo gleda. Tam baute vsikši den obečavajo, kak je njivo gesti najbaukše pa najbolje falo gé. Zdaj pa rejsan, što je zaj tü nauri? Vsi tej SPAR, Lidl, Mercator, Hofer pe eške steri na reklamaj vsikši den lidam dojdavajo, kak samo za eno par evronov skur vse dobiš. Človek bi si brodo, ka ne živemo v istom časi, na istom kraji matere Zemle. Finta je v tejm, ka za tisto reklamo delajo, s kem lidi v bauto zovejo. Depa tam se leko vidi, ka za vse drugo zvekšoga tüüma ostanejo. Tau je najvekša istina, stere reklame vö ne pokažejo. Že pa se vej, ka mejseca augusta pacin gvüšno de doj šou pa tak skur do kraja leta ostane. Po drugom kraji pa ekonomisti na velke gučijo, ka bi kaulak dva evrona mogo biti. Bi telko mogo koštati, kak zvekšoga v Evropi vala. Leko, depa kak do po vsejm tejm plače vögledale? Od toga ekonomisti ne gučijo, tau aj sindikati prejkmajo.

Prejk so svoje delo slovenski biciklisti vzeli. Primož Roglič znauva pedale klači, kak tau un vej. Šampionski je tira, na, obrača. Že tretjo dirko v tom leti je daubo. Najbaukši na svejti, Tadej Pogačar, si je dva mejseca časa za počivanje vzeu. V Sloveniji je biciklin-histerija vse vekša.

Malo, vcejlak malo pa se je futbol-mizerija gorsegrejla. Eške najvejši optimisti so vüpanje zgibijli, ka slovenska reprezentanca vej kaj več, kak pa zgibiti. Pa se je dun zgodilo, ka gnauk je 0:0 bilau, gnauk pa 2:2 tö. Ranč tau slegnje je dun neka vüpanja dalo. Srbija je že 0:2 baukša bila, na konci pa je 2:2 bilau. Eni so tak srečni bili, kak če bi najbaukši na svejti gratali. Ja, nekšno malo vüpanje se je gorvužgalo, ka dun eške brsati znajo, ka eške neka paunijo. Zatoga volo tö, ka njivi selektor Matjaž Kek je za corono zbetežau. Na njegovom stauci je mladi Boštjan Cesar sejdo, steri je mlade možakare dun motivejrati vedo. Depa kak povedjano, vse tau zdaj nin zar ostane, biciklini naprej pridejo. Aja, atletika tö! Mladi Kristjan Čeh tisto okrauglo stvar, disk se njemi pravi, gnauk najbolje dale na svejti vej lüčiti. Na vsej atletski mitingaj je daleč najbaukši, če njemi ranč kaj lagvoga v črvej ne rugače. Najbole za istino, trno veliko skrb mora meti, ka pogej ali spidje. Takše njemi je že dosta dobroga taodneslo.

Je pa Porabski den na Verici dosta dobroga pa lejvoga prineso. Ne paunijo, kda je v Porabji telko lidi vküper prišlo. Zavolo toga Srebrni brejg že skur dva tedna veselo popejva. Nej samo tiste naute, po steri so lidge plesali, kakša vcejlak že skur tapozablana nauta se tö najde, stera njemi tadale veseldje dela. Najbole nazadnje je nauto Po dolinaj grmi, obliska popejvo.

Miki Roš

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtrek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobotica; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB